

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 4, No. 2, 2015

MEČIAROVÁ, M.: Ištók, R. – Kozárová, I. et al.: Geoconflictology. Theoretical and Empirical Aspects of the Application (Selected Issues). Prešov: FHPV a FF PU, 2015. 240 p. ISBN 978-80-555-1339-3. Annales Scientia Politica, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 106 – 107.

MEČIAROVÁ, M.: Ištók, R. – Kozárová, I. et al.: Geokonfliktológia. Teoretické aspekty a empirická aplikácia (Vybrané problémy). Prešov: FHPV a FF PU 2015. 240 s. ISBN 978-80-555-1339-3. Annales Scientia Politica, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 106 – 107.

MICHAELA MEČIAROVÁ

Department of Geography and Applied Geoinformatics, Faculty of Humanities and Natural Sciences, University of Prešov, Slovak Republic,
Email: michaela.meciarova@smail.unipo.sk

IŠTOK, R. – KOZÁROVÁ, I. A KOL.: GEOKONFLIKTOLÓGIA. TEORETICKÉ ASPEKTY A EMPIRICKÁ APLIKÁCIA (VYBRANÉ PROBLÉMY).

PREŠOV: FHPV A FF PU 2015. 240 s. ISBN 978-80-555-1339-3.

MICHAELA MEČIAROVÁ

Department of Geography and Applied Geoinformatics
Faculty of Humanities and Natural Sciences
University of Prešov
Slovak Republic
Email: michaela.meciarova@smail.unipo.sk

Po skončení studenej vojny časť odbornej verejnosti nadchla predstava postupnej eliminácie ozbrojených konfliktov a mierovej koexistencie štátov v novom globálnom poriadku. Dnes vieme, že počet medzištátnych ozbrojených konfliktov a vojen v porovnaní s obdobím studenej vojny síce klesol, ale ozbrojené konflikty sú naďalej súčasťou našej každodennej reality, a to buď priamo alebo sprostredkované cez médiá. V súčasnom globalizovanom svete sme svedkami dynamických a významných zmien v povahe ozbrojených konfliktov. Zvyšuje sa počet vnútroštátnych a tzv. asymetrických ozbrojených konfliktov, ktorých súperiacimi stranami sú najrôznejšie ozbrojené skupiny. Nové spôsoby vedenia vojny v 21. storočí prameniace z vývoja globalizačných procesov spôsobujú, že útoky už nie sú cielené prevažne na komбатantov a vojenské objekty nepriateľa tak, ako to predpisuje medzinárodné právo, ale násilie sa pácha predovšetkým na nevinných civilistoch a preniká tak do fungovania celej spoločnosti. Je to práve dynamika a hĺbka týchto zmien, ktoré významne zosilňujú záujem

o štúdium problematiky ozbrojených konfliktov.

Konflikt je interdisciplinárnym javom, jeho skúmaním sa zaoberá viacero spoločenských vied. V súčasnosti sa však zvyšuje dopyt po komplexnom skúmaní ozbrojených konfliktov v ucelenej podobe ako procesov s rôznymi vzájomne previazanými aspektmi, a to najmä v kontexte prevencie a spôsobov ich ukončenia. Geokonfliktológia, teda geografia konfliktov je nový perspektívny smer výskumu politickej geografie rozvíjajúci sa v postsovietskom priestore, ktorý by potenciálne mohol uspokojiť tento dopyt. Úlohou geokonfliktológie je skúmať vplyv geografických faktorov na vznik, priebeh a výsledok ozbrojených konfliktov a prispieť tak k ich efektívnemu riešeniu. Geokonfliktológia sa usiluje o skúmanie zdrojov a príčin vzniku ozbrojených konfliktov prostredníctvom analýzy ich priestorových súvislostí, pričom pracuje so širokou škálou informácií a využíva prístupy a metódy viacerých spoločenských vied.

Recenzované dielo je vysokoškolskou učebnicou, predstavujúcou záverečný výstup grantového projektu KEGA č 024PU-4/2012, ktorého cieľom bolo vytvoriť nosnú učebnicu pre výučbu nového predmetu *Geokonfliktológia* v rámci študijných programov Geografia a aplikovaná geoinformatika, Politológia a História. Problematika ozbrojených konfliktov je z hľadiska rozsahu veľmi široká. I preto si kolektív autorov vedený profesorom Ištocom a doktorkou Kozárovou nekladie za cieľ predstaviť všetky aspekty s ňou súvisiace, ale ich ambíciou bolo priblížiť fundamentálne súvislosti tejto rozsiahlej problematiky a vytvoriť nosný text pre výuku nového predmetu. Učebnica je prvou publikáciou na Slovensku zaoberajúcou sa geokonfliktológiou, je preto vhodné chápať ju ako fundament pre poznanie tejto problematiky.

Učebnica je prehľadne koncipovaná do šiestich kapitol. Prvé štyri kapitoly poskytujú teoretické poznatky o problematike ozbrojených konfliktov s osobitným dôrazom na charakteristiku konfliktov objavujúcich sa po skončení studenej vojny a charakteristiku samotnej geokonfliktológie. V prvej kapitole kolektív autorov vymedzuje základné pojmy súvisiace s problematikou, zaoberá sa klasifikáciou a typológiou konfliktov, sociálnymi a etickými aspektmi ozbrojených konfliktov a napokon popisom existujúceho mechanizmu predchádzania ich vzniku a spôsobov riešenia stanovených medzinárodným právom. V druhej kapitole autori prechádzajú k náčrtu aktuálneho stavu výskumu ozbrojených konfliktov v spoločenských vedách a následne ku charakteristike geokonfliktológie a jej postavenia v systéme vied. Kapitola obsahuje vymedzenie predmetu, objektu a metodiky skúmania geokonfliktológie a taktiež popisuje prínos geopolitického myslenia pri analýze ozbrojených konfliktov.

Tretia kapitola je tematicky zameraná na zdroje a príčiny vzniku ozbrojených konfliktov, pričom je dôraz kladený na politicko-geografické aspekty. Z hľadiska súčasného je veľmi prínosná časť tretej kapitoly, venovaná priestorovo-politickým aspektom vzniku a vývoja ozbrojených konfliktov po roku 1990. Práve v tejto časti autori ucelene popisujú súčasné trendy vývoja ozbrojených konfliktov a faktory, ktoré ich spôsobujú. Spomedzi konfliktogénnych faktorov pozornosť sústredili na vzťah medzi ľudskou komunitou a teritóriom, ako aj na demografické, etnické, kultúrne a religiózne, environmentálne, energetické a surovinové faktory determinujúce vznik ozbrojených konfliktov. Kapitola je spracovaná prehľadne, pričom odborný text je doplnený o modelové príklady, ktoré uľahčia študentovi pochopenie teoretických poznatkov. Štvrtá kapitola dopĺňa predchádzajúcu časť o perspektívy vývoja problematiky v kontexte globalizácie. Piata kapitola predstavuje koncepciu vyučovania predmetu geokonfliktológia. Zaujímavým prvkom je zaradenie dvoch prípadových štúdií v záverečnej kapitole učebnice. Práve príprava a prezentácia prípadových štúdií vybraných ozbrojených konfliktov a následná diskusia na seminároch by mali tvoriť metodologický základ pre výučbu tohto predmetu.

Z hľadiska obsahu možno konštatovať, že kolektív autorov naplnil sformulované ambície a recenzovaná učebnica poskytuje prínosný úvod do štúdia geokonfliktológie ako nového a perspektívneho smeru výskumu v rámci politickej geografie a zároveň je inšpiráciou pre ďalšie bádanie v tejto oblasti.